

Naiste ja meeste võrdsusest - emotsioonideta

8.Märts 2020

Ülle Papp

Tallinn

Millest räägime?

- Tuletame meelde, millisest ühiskonnast ja kultuurist me tulime
- Selgitame soolise võrdõiguslikkusega seotud põhimõisteid
- Püüame selgitada individuaalsete põhiõiguste kaitsmise ja soolise võrdõiguslikkuse poliitika erinevusi ja olemust
- Kuhu ja kuidas edasi?

Miks me sellest räägime?

- Nn. sugudest ja soolisusest rääkimine üha sagedasem
- soolisus aetakse segi seksuaalsusega
- sotsiaalsed suhted taandatakse indiididevahelisteks või paarisuheteks
- oletatakse, et kõik on "looduse poolt" paika pandud
- "diskrimineerimise"-sõna on muutumas vabalt tõlgendatavaks

Enne kui Eesti Euroopasse jõudis....

- olid tunnid juba läbi..... ja raudne eesriie sulgunud.
 - Lõppenud oli II MS
+ rassi-, rahvus- ja poliitiliste gruppide jälitamine fašistlikul Saksamaal ja stalinlikus Nõukogude Liidus
- Tekkis vajadus rahvusvaheliselt kokkulepitud reeglite loomiseks

1945 asutati ÜRO

üheks põhikirjaliseks eesmärgiks

inimõiguste järgimise edendamine

- inimese põhiõigused, isiksuse väärikus ja väärtus
- meeste ja naiste võrdsus
- kaasaaitamine sotsiaalsele arengule

1948 ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon

- NL ei hääletanud ülddeklaratsiooni vastuvõtmise poolt!)
- Inimõiguste ülddeklaratsioon jäi eestlastele ja teistele Nõukogude Liidu tolleaegsetele rahvastele tundmatuks.
- Seda ei tõlgitud ega avaldatud ametlikult rahvuskeeltes.
- Oli esimene rahvusvaheline dokument, mis keskendus puhtalt inimõigustele ja avas tee hilisematele juba siduvatele õigusaktidele.

Võrdne väärikus & võrdsed õigused

30 artiklit, kus loetletakse inimõigusi ja põhivabadusi, millele on igasuguse diskrimineerimiseta õigus kõigil maailma inimestel.

- õigus võrdsusele,
- diskrimineerimise keeld,
- õigus elule, vabadusele ja turvalisusele,
- orjuse keeld,
- piinamise ja alandava kohtlemise keeld,
- õigus õigussubjektsuse tunnustamisele,
- õigus võrdsusele seaduse ees,
- õigus pöörduda kohtusse,

Tagada **igaühele** inimväärne elu ja **väärikus**,

sest : inimene on moraalne olend ja **inimväärikus** on osa inimlikkusest, inimeseks olemisest.

Eestisse jõudis inimõiguste kaitse idee 1992.a. EV põhiseaduse vastuvõtmisega

EV Põhiseaduse preambulas:

EV on rajatud
vabadusele
õiglusele
õigusele

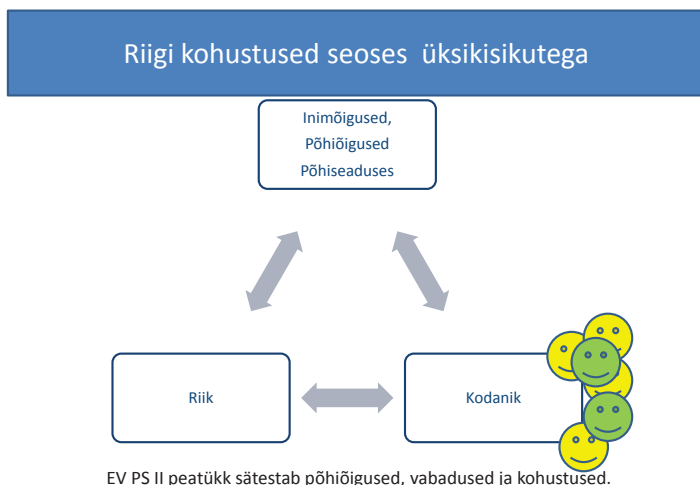
s.o. liberaalne demokraatia
ehk
indiviidi vabaduste ja õiguste ülimalikkus,
võimaluste võrdsus ja võrdsus seaduse ees
isikuvabaduste aluspõhimõte – inimväärikus (riigivõim ei tohi piirata indiviidi valikuvabadusi)

EV PS II peatükk sätestab põhiõigused, vabadused ja kohustused
§ 12 – diskrimineerimise keeld (võrdsusõigus)
§ 17 ja § 18 – inimväärikuse kaitseks

EV Põhiseadus

- § 10. ... **inimväärikuse** ning sotsiaalse ja demokraatliku **õigusriigi** põhimõtte.
- § 12. Kõik on **seaduse ees võrdsed**.
Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu.

See tähendab : seadused ise ei tohi mingit rühma ebasoodsamalt kohelda.

Kui me 2004.a. Euroopa Liitu jõudsim...

- Euroopa Liidu Lissaboni leping artikkel 2:
– “ liit rajaneb sellistel **väärtustel** nagu
• **inimväärikuse** austamine,
• **vabadus**,
• **demokraatia**,
• **võrdsus**,
• **õigusriik** ja **inimõigused**,
(kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate inimeste austamine).
- need on liikmesriikide ühised väärtused **ühiskonnas**, kus valitsevad pluralism, **mittediskrimineerimine**, sallivus, õiglus, solidaarsus ning **naiste ja meeste võrdõiguslikkus**.”

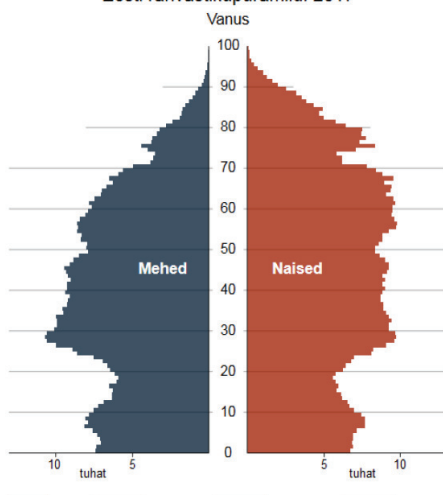
Euroopa õigus

- Naiste ja meeste võrdse kohtlemise põhimõtte rajaneb Euroopa Liidus tunnustatud **põhiõigusele olla vaba diskrimineerimisest soolise kuuluvuse alusel**.
- Soolise diskrimineerimise keeld, e. naiste ja meeste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine on ainult üks osa laiemast soolise võrdõiguslikkuse edendamise poliitikatest.

SoVS § 3.

Sooline võrdõiguslikkus on naiste ja meeste võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus tööelus, hariduse omandamisel ning teistes **ühiskonnaelu valdkondades** osalemisel

Eesti rahvastikupüramiid: 2017

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse reguleerimisala - kõik ühiskonnaelu valdkonnad

SoVS-is sätestatud nõudeid **ei kohaldata**:

- 1) registrisse kantud usuühendustes usu tunnistamisele ja viljelemisele või vaimulikuna töötamisele
- 2) perekonna- või eraelu suhetes

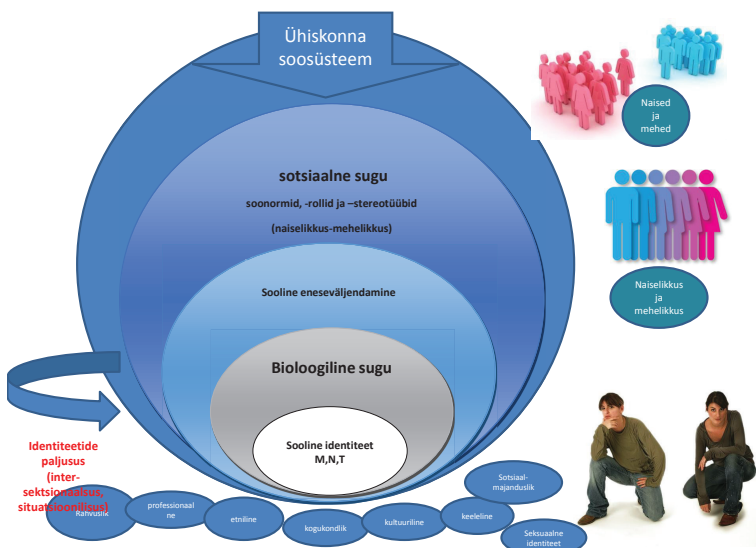
Mis eristab soolisuse bioloogilist ja sotsiaalset aspekti?

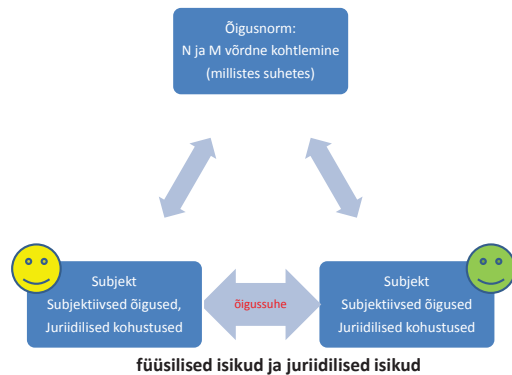
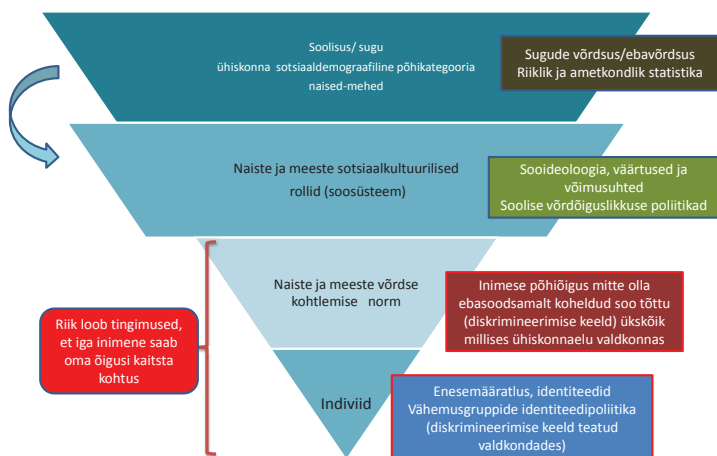
Naiste ja meeste bioloogilised erinevused:

- on kindlad ja püsivad
- ei muutu aja jooksul ja erinevates kultuurides

Naiste ja meeste sotsiaalsed erinevused:

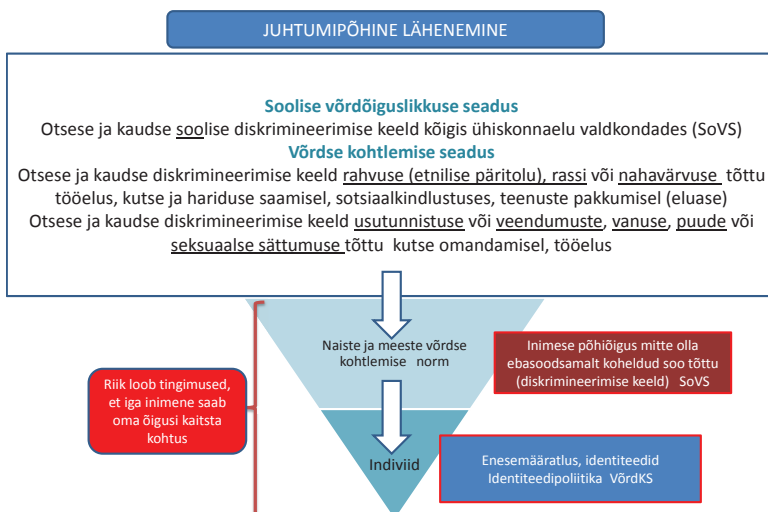
- on kujunenud ühiskondlike suhete ajaloos
- on muudetavad
- muutuvad aja jooksul ja erinevates kultuurides

Inimene saab oma õigust mitte olla diskrimineeritud, kaitsta

- kui seadus(t)es on määratletud, keda tuleb (kellega võrreldes) võrdselt kohelda (kelle kohta diskrimineerimise keeld kehtib) ja
- millistel puhkudel (millistes valdkondades ja milliste õiguste-vabaduste suhtes).
- Individuaalne õigus** – mitte olla ebasoodsamalt koheldud mingi omistatud tunnuse - soolisus, rahvus, etniline päritolu, vanus, puue, seksuaalne orientatsioon, usuline veendumus põhjal.

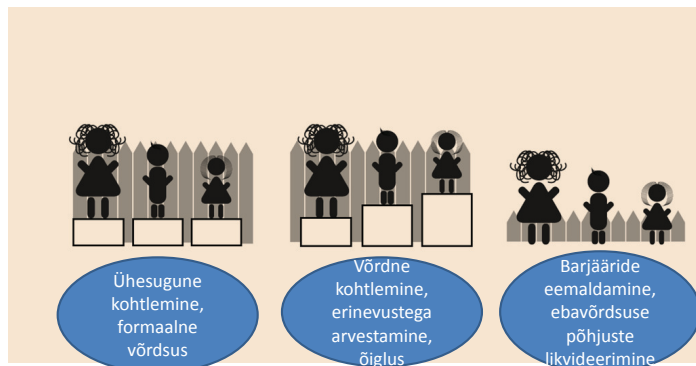
Keelatud diskrimineerimine on

- seaduses sätestatud võrdse kohtlemise normi rikkumine,
- rikkumise tuvastamiseks on vaja
 - kahte võrreldavat isikut (või isikute gruppi)
 - võrreldavas situatsioonis ja olukorras
 - määratletud õigushüve, millele takistatud juurdepääs asetab ühe poole halvemasse olukorda.

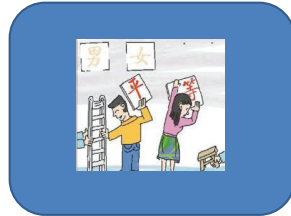
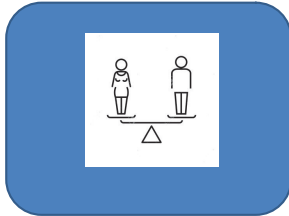
Seda, kas on tegemist mingil alusel diskrimineerimisega, otsustab kohus ja tööküsimustes Töövaidluskomisjon

Võrdne kohtlemine?

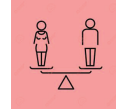
SoVS § 3, lg 2)

- Võrdne kohtlemine on
- otsese ja kaudse soolise diskrimineerimise puudumine

SoVS § 3 Lg 3: otsene sooline diskrimineerimine

- kui ühte isikut koheldakse tema soo tõttu halvemini, kui koheldakse, on koheldud või koheldaks teist isikut samalaadses olukorras.

- Võrdlusisikuks teine (vastassoost) isik samalaadses olukorras
- Vastassoost isikut ei pea esile tooma, kui juhtum on seotud raseduse või sünnitamisega
- Võrdlusisik võib pärineda varasemast ajast ("on koheldud") või olla hüpoteetiline ("koheldaks")
- Ebasoodsam kohtlemine lapsevanemaks olemise ja perekondlike kohustuste täitmise tõttu
- Sooline ja seksuaalne ahistamine

SoVS § 3 Lg 4) Kaudne diskrimineerimine

- kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tegevus seab ühest soost isikud, võrreldes teisest soost isikutega, ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või tegevusel on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud;

- 1) n-ö võitjate grupi ja kaotajate grupi loomine ÜHTSEL (VÖRRELDAVAL) ALUSEL
- 2) võitjate grupis ning kaotajate grupis on protsentuaalselt rohkem ühe soo esindajaid;
- 3) asjasse puutuval sättel, kriteeriumil, taval või tegevusel puudub objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk või ei ole selle eesmärgi saavutamise vahendid asjakohased ja vajalikud (proportsionaalsed?).

Mida see tähendab?

- *Halvemini*, st võrreldes kellega (reeglina vaja määrata **võrdlusisikud**) tegelik ebasoodsam olukord (nii protsess/võimalus kui ka tulemus/tagajärg)
- *Samalaadne olukord* või võrreldav olukord (määratleb võrdlusisikud)
- Ei pea olema tahtlik ega teadlik (pigem seotud eelarvamustega, hoiakutega)
- Tunnus/diskrimineerimise alus, põhjus ei pruugi olla ilmne/mainitud

Arvestagem, et ...

- diskrimineerimine puudutab inimese identiteedi, enesemääratluse ja osalustunde kõige olulisemaid tahke,
- tähendab indiviidile tema **inimväärkuse eitamist**,
- diskrimineerival käitumisel on alati **negatiivne topeh mõju** –
 - ebavõrdse kohtlemisega võetakse ohvrilt mingi õigus, teenus või muu õigushüve, teisalt aga
 - solvatakse tema identiteeti sotsiaalselt tasandilt

Teame, et ohvri on vaid paar võimalust, kas...

- 1) muuta situatsioon paremaks (ülesandele suunatud toimetulek)või
- 2) vähendada emotsionaalset pinget (emotsioonile suunatud toimetulek):
 - *mahasalgamine*
 - *vältimine* (nn. "vaba tahe")

VÕI sisendada endale kujutlust kui vähemväärtuslikust inimesest ("Mis nüüd mina...")

Selleks, et oma õigusi kaitsta, on vaja senisest suuremat õigusteadlikkust!

- Mis on diskrimineerimine?
- Mitte igasugune inimesele ebameeldiv kohtlemine ei ole diskrimineerimine!!

Mida töövaidluskomisjon leidis?

- **TVK ei tuvastanud**, et töötajat oleks koheldud diskrimineerivalt **võrreldes teiste töötajatega** lähtudes VõrdKS eesmärkidest ega ka SoVS põhimõtetest ja jättis hüvitise välja mõistmata.
- TVK tuvastas, et tööandja ei ole töötingimustest töötajat teavitanud vastavalt seadusele,
- antisanitaarne olukord võis olla ruumis, kus töötajad lõunatasid ja riietusruum ei pruugi olla koos söögiruumiga, kuid see ei viita diskrimineerimisele.
- Sünnikuupäevade riputamine stendile on tööandja tava, ei selgunud, et ainult avaldaja sünnipäeva andmed olid stendil või, et avaldajat koheldi teistest töötajatest erinevalt.

Juhtumikeskne ja protsessikeskne lähenemine naiste ja meeste ebavõrdsusele

Formaaljuriidiline lähenemine : keskendutakse üksikjuhtumile, kus üht või mitut inimest on diskrimineeritud soo tõttu.

- Otsustab kohus (tööküsimustes Töövaidluskomisjon)

- Tahtlus pole oluline
- Arvestatakse tegevuse/tegevusetuse tulemust

Näiteks: Töövaidluskomisjonile laekunud avalduses....

Avaldaja leidis, et teda on tööl diskrimineeritud, kuna

- talle ei teatatud tükitöö hindasid,
- lisatasu maksti hiline misega,
- töölepingut ei saanud koheselt,
- lekkisid tema isiklikud andmed,
- süüdistati alusetult praagi tekitamises,
- riputati stendile tema sünnipäeva andmed,
- ettevõttes on antisanitaarsed tingimused
- lõunatamiseks ei antud palgata puhkust.

Avaldaja palus välja mõista hüvitise diskrimineerimise eest.

Naiste ja meeste võrdsuse üldeesmärgist lähtumine

Õigusel kaks lähenemisviisi:

I Individuaalne tasand – diskrimineerimise keeld

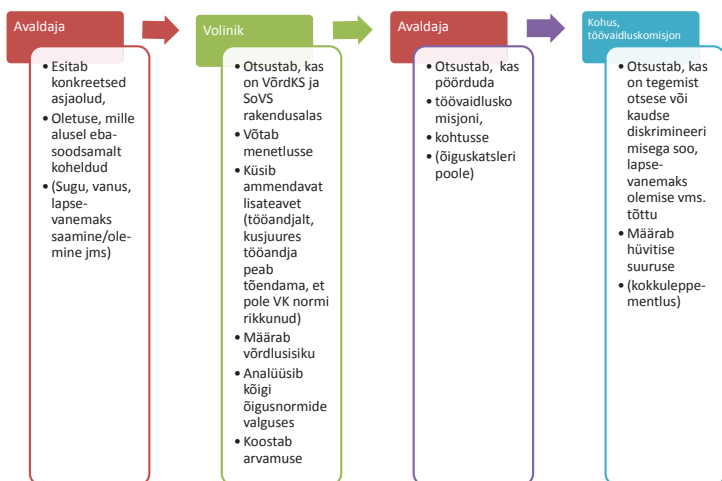
Kaitsta inimest võimaliku ebavõrdsuse kohtlemise/diskrimineerimise eest tema soo tõttu

II Ühiskondlik tasand – reaalselt võrdsed võimalused

Tagada, et kahe soogrupi tulemused võrdsustuksid (õigustes, kohustustes, vastutuses – ühiskonnaelus osalemises)

Juhtumikeskne lähenemine – institutsioonid õiguskaitse tagamiseks

- Kohtud
- Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsuse kohtlemise volinik
- Õiguskantsler
- Töövaidluskomisjon (töösuhted)

Voliniku arvamuse eesmärk (VõrdKS § 17 lg 2)

- anda hinnang, mis võimaldaks
 - koostoimes võrdse kohtlemise seaduse,
 - soolise võrdõiguslikkuse seaduse ning
 - Eesti Vabariigi jaoks siduvate välislepingute ja
 - muude õigusaktidega
- hinnata, kas **konkreetses õigussuhtes** on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet.

Volinikul pole õigus öelda, kas on konkreetsel juhtumil on tegemist diskrimineerimisega või mitte – seda otsustab kohus ja tööasjades töövaidluskomisjon.

Voliniku arvamuse ülesanne

- anda avalduse esitanud isikule eksperthinnang,
 - kas tema tõstatatud diskrimineerimiskahtlus on põhjendatud ning
 - kas on alust pöörduda kohtusse või mõne teise diskrimineerimisvaidlusi lahendava organi poole.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku poole pöördutud

Aasta	Pöördumisi	Soo alusel	Tuvastatud normide rikkumine
2014	190	90	39
2015	209	70	?
2016	332	157	?
2017	440	227	?
2018	304	137	?

Näiteks 2014.a.

(10 aastat peale SoVS-i kehtimahakkamist)

- Töandajad maksid 71 000 EUR-i hüvitisi õiguste rikkumise (diskrimineerimise) eest
- Pöördumisi : 192, neist 114 seoses tööeluga, ja 90 soo alusel
- Voliniku poolt oli tuvastatud võimalik diskrimineerimine 39- asjas

Protsessikeskne (ühiskondliku hüve keskne) lähenemisviis

- Mis on ühiskonnas protsessideks, mis mõjutavad seda, et soorühm on sattunud (sattub) ebasoodsamasse olukorda, on madalama staatusega nt. tööturul jms.
- Kuidas neid protsesse mõjutada?
- Vaja : teadmisi sotsialiseerimisest , väärtustest ja väärtushinnangute kujunemisest, stereotüüpiseerimisest : **kuidas ühiskond kujundab üksikisikuid?**
 - + ajaloolised tingimused, sotsiaalsed ja majanduslikud seaduspärasused, üldised hoiakud, eelarvamused jms.

Sooline ebavõrdsus väljendub

- Poliitikas osalemises
 - (Riigikogus on 101 liiget
29 naist ja 72 meest)
- Sissetulekute vahes, valdavalt naiste poolt tehtavate tööde väiksemas väärtustatuses
 - (Naiste keskmine tunnipalk on 18 % väiksem)
- Tööde jagunemises
- Hariduse sisus, erialade valikus
- Stereotüüpsetes hoiakutes naiste ja meeste suhtes

Sugude ebavõrdsus poliitikas – demokraatia küsimus?

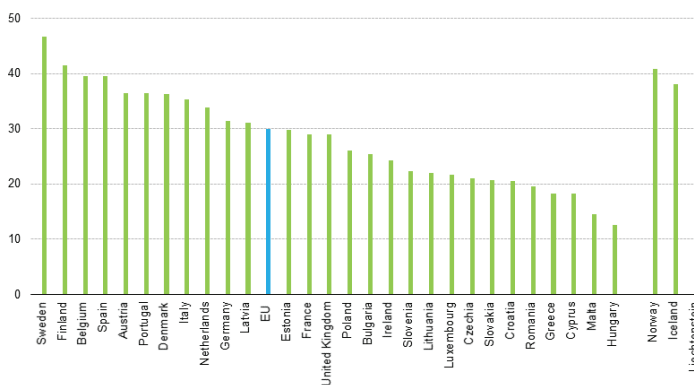
Kaheksas Riigikogu koosseisus
vaid üks Riigikogu esimees on olnud naine,
Riigikogu aseesimehe rollis olnud viis naist.

2019. Riigikogu alalised, eri- ja probleemkomisjonid - 16,

neis kahel komisjoni esimeheks naine (naissoost esi-mees !)
kuuel naised aseesimeesteks.

- Eesti KOV
 - volikogudes on naisi 31 %
 - volikogu esimeeste hulgas alla 20%

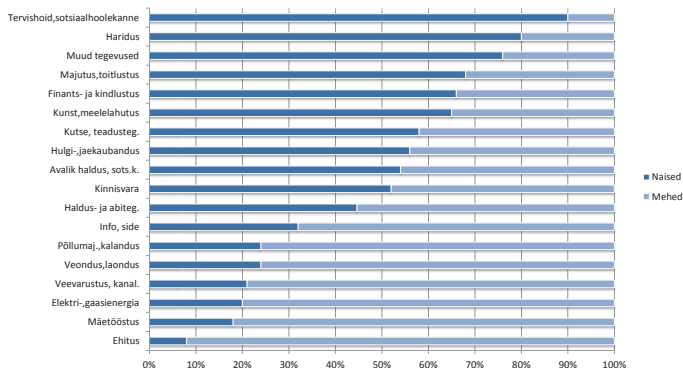
Seats held by women in national parliaments 2018
% of seats

Source: EIGE (online code: sdg_05_50)

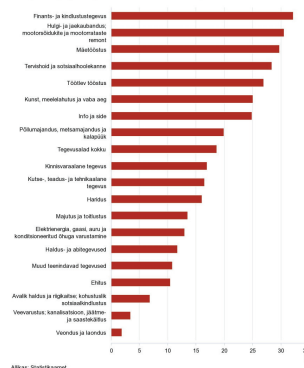
eurostat

Majandusvaldkond : tööturu horisontaalne segregatsioon

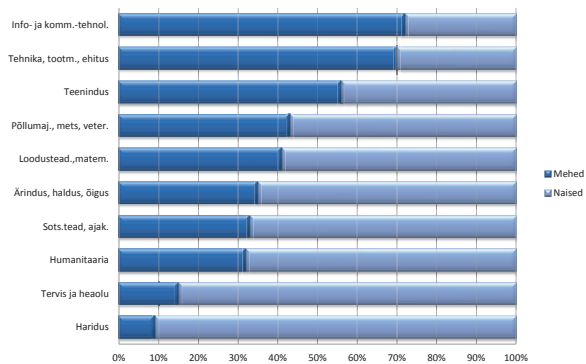

Palgalõhe 2018 – 18,7 %

Nais- ja meespalgatöötajate brutotulunnitasu erinevus, 2018

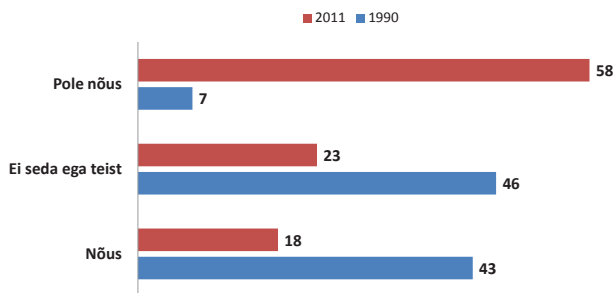

Sugude jagunemine kõrghariduses valdkondade lõikes 2016/2017. õppeaastal (%)

Euroopa Väärtuste uuringu andmetel olid Eestis 10 aastaga muutunud elanike seisukohad – sotsiaalne pinnas oli muutunud?

Küsimus: “Kui töökohti napib, peab meestel olema suurem õigus töökohtadele kui naistel”

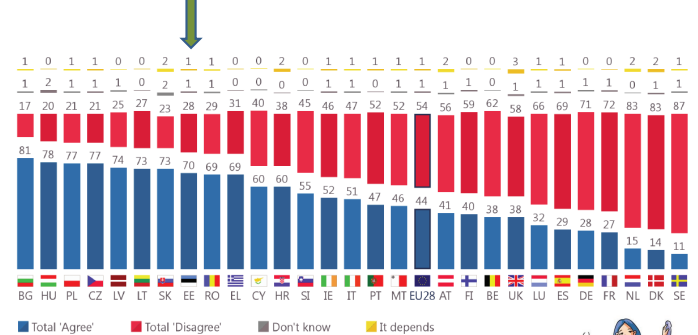

Protsessikeskne lähenemine

- Soolise võrdõiguslikkuse monitooringud
- Soolise võrdõiguslikkuse indeksid
- Kvalitatiivsed andmed: keelekasutus ja soostereotüübid

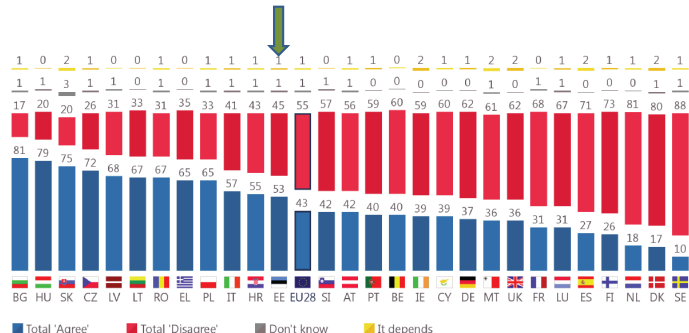
“Naise kõige tähtsam roll on hoolitseda oma kodu ja pere eest”

Eurobarometer 2017

“Mehe kõige tähtsam roll on teenida raha”

Eurobarometer 2017

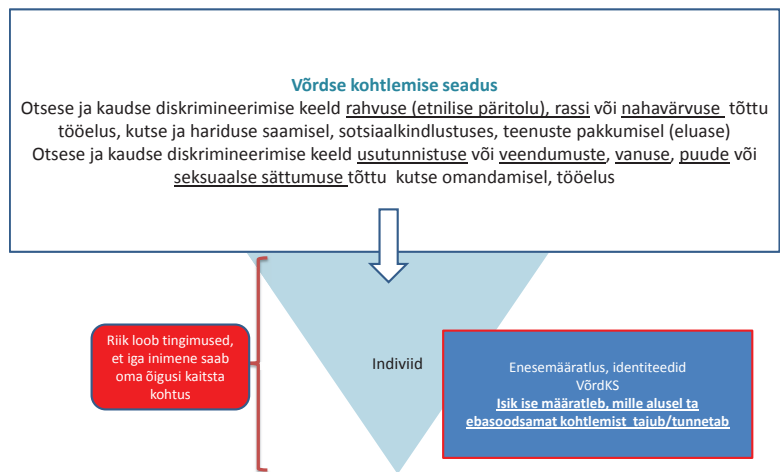

Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse poliitika eesmärgid (CEDAW, Pekingi tegevuskava, EL)

- Naiste majandusliku sõltumatuse saavutamine
- Naiste ja meeste võrdne osalemine otsustustasandil
- Soolise palga- ja pensionilõhe vähendamine
- Soostereotüüpide mõju vähendamine tööturul, hariduses ja koolituses
- Töö-, pere- ja eraelu ühitamise toetamine
- Võitlus soolise vägivallega ning ohvrite kaitsmine ja toetamine.
- Soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamine kõikjal maailmas

Vähemustesse kuuluvate isikute diskrimineerimise keeld

- Teatud vähemusgruppidesse kuuluvatel isikutel on võimalus oma põhiõigusi kaitsta
- Grupid, mis moodustuvad **omistatud** tunnuste alusel
- Võimalikud diskrimineerimise alused, mida inimene ise muuta ei saa (sugu, rahvus, vanus, etnilisus, puue, seksuaalne sättumus, veendumused)

Vähemusgruppidele suunatud poliitikad

- Nt. **rahvusvähemuste** integratsioonipoliitika eesmärgiks on etniliste hierarhiate nõrgendamine ühiskonna avalikus sfääris
- Erivajadustega** inimeste toetused ja teenused, et luua **võrdsemaid võimalusi** ühiskonnaelus osalemiseks, juurdepääsu küsimused
- Eakate poliitika** - vanusesõbraliku ühiskonna kujundamine ning vanemaealiste elukvaliteedi ja **võrdsete võimaluste** kindlustamine

Usulised rühmitused – vaba enesemääratlus

- Rahvaloenduse andmetel on Eestis 90 usuvoolu, millest 16-l on enam kui 1000 järgijat.
- Vt. <https://www.postimees.ee/1218764/eestis-on-90-usuvoolu-lilla-leegi-hoidjad-kopimistid-tulekumardajad>

Identiteedipoliitika

- on poliitilise (surve)grupi moodustamine rassi, soo, etnilise grupi, seksuaalsuse või mõne muu tunnuse alusel, mitte poliitilise ideoloogia või majanduslike huvide järgi.
- Üldine lähtekoht: identifitseerida isikud suuremate rühmade osana, kelle suhtes oletatakse sarnaste elukogemuste omamist (juurdepääs võimule, otsustamisele, õigustele, tunnustatusele jms).
- Tegelikult sageli tegemist lihtsalt vähem privilegeeritud rühmade poolt elluviidava poliitikaga (nõudmised, pöördumised, informeerimine, teavitamine jms)

Identiteedipoliitika (identity politics)

- käigus üritatakse kujundada identiteedigruppide
- väärtusaluseid,
 - kuuluvusprintsiipe ning teisi sisemisi reegleid,
- eesmärgiga saavutada oma identiteedirühma suurem tunnustatus.**

Kollektiivne identiteet kujuneb siis, kui

- mingi identiteedikategooriaga seob end suur hulk inimesi
- selle rühma sees toimivad tõhusad sotsialiseerimisprotsessid,
- järjest uued inimesed loovad enda ja identiteedikategooria vahele autentse sideme
- **ka teised aktsepteerivad**, et inimesel on õigus pidada end selle grupi identiteedi kandjaks,
- vastav identiteedigrupp on ajas jätkusuutlik.
- Kui inimesi identiteedigrupiga ühendav sotsialiseerimine lakkab, siis hääbub ka vastav identiteet.

Vähemusgrupid ühiskonnas – uued liikumised

- **Veganlus** on veendumus, mille järgijatele laieneb sarnaselt teiste veendumustega kaitse diskrimineerimise eest (Euroopa Kohus)
- Veganluse lähtekoht: loomadele põhiõiguste tagamine: loomade õigus elule, vabadusele, kehalisele puutumatusele ja õiglasele kohtlemisele
 - uuringust „Veganite kogemused Eesti meditsiinisüsteemis“ selgus, et veganid ei taju valdavalt arstide tuge ja mõistmist oma toitumisvalikule ning leiavad, et tervishoiutöötajate **teadmised veganlusest on puudulikud**.

Seksuaalvähemused LGB(T)

- Varaseimad LGBT õigusi toetavad organisatsioonid loodi 19. sajandil.
- Pole kujunenud ühtset kogukonda, palju sisemisi vastuolusid
- Arvukalt erinevaid organisatsioone, erinevad eesmärgid:
 - kaotada ühiskonnas kehtivad hirmud [homofobia](#) ja [transfoobia](#)
 - seaduste ja poliitikate muutmine, et saavutada võrdsed sotsiaalsed õigused ja õiguskaitse

Identiteedipoliitike olulisus ja ohud...

- Objektivne või subjektiivne kuuluvus mingi kindla tunnus(t)e alusel teatava kategooria alla mõjutab inimese minapilti
- Kategooria fikseerib piirid enda ja teiste vahel

Identiteedipoliitika kaasas käiv inimtüüpide aina täpsem kategoriseerimine asetab indiviidi aina kitsamasse kasti.

Identiteedipoliitika, mis ei näe inimeses mitte inimest, vaid eelkõige vähemusgrupi kollektiivi üht osa, soodustab stereotüpiseerimist, eelarvamusi

Uued usud, uued veendumused – tekitavad algul võõrastust ja hirmu

- nähakse ohtu kehtivatele sotsiaalsetele normidele
- hirm, et kannatab traditsioonilise elukorralduse „normaalsus“ ja „loomulikkus“.

Kas igale “tähele” oma poliitika?

- Harilikult näevad LGBT-kogukonnad endas [vähemusgruppi](#)...
 - aga tegelikkuses ei ole visuaalselt eristatavad grupid
- identiteedipoliitika näeb lesbisid, geisid, biseksuaalseid ja transsoolisi inimesi kindlaksmääratud inimeste rühmana,
 - aga sellist ühtsust tegelikkuses ei ole

Soolise võrdõiguslikkuse poliitika ja vähemuste identiteedipoliitikate erinevused

- Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse poliitikas
 - Kokku lepitud indikaatorid (ca 140 näitajat), millega mõõta saavutatust ühiskonna/riigi tasandil (EIGE soolise võrdõiguslikkuse indeks)
 - Vähemuste puhul – hoidumine diskrimineerimisest + võrdsete võimaluste loomine

Teadmistepõhine poliitika eeldab statistiliste andmete olemasolu nt. töö- ja haridusvaldkondade kohta

- Sugu
- Vanus
- Rahvus
- Mis on delikaatsed isikuandmed?
 - Veendumused, usk, erivajadused, seksuaalne sättumus...

Erinevused ja sarnasused

Naiste ja meeste võrdsus ühiskonnas

- Mõõdetav
 - statistiliste andmetega riiklikul, ametkondlikul või valdkondlikul tasandil
- Mõõdetakse võrdsust tulemustes, mis peegeldab võimaluste võrdsust
- Kaks kõige suuremat sotsiaaldemograafilist rühma

Seksuaalvähemuste ja heteroseksuaalsete isikute võrdsus ühiskonnas?

- Puuduvad statistilised andmed (delikaatsed isikuandmed !)
- Pole võimalik välja arvutada protsentuaalset esindatust võrreldes heteroseksuaalsete isikutega
- Pole tegemist ühtse rühmaga
- Soolise identiteedi, seksuaalse sättumuse ja usuliste veendumuste alusel ei saa ükski riik kedagi rühmitada, sest need on kaitstud isikuandmete seadustega.
- Oma neid identiteete saab määrata ainult inimene ise.

Hirmude ja vaenamise ohud

- Identiteedipoliitika on kasvav nähtus, sest on erinevatele poliitilise võimu eest võitlejatele tõhus ja atraktiivne strateegia.
- Identiteediga seotud ja pealtnäha triviaalne üks või teine teema (üksikküsimus, paarisõnaline valimisloosung) muutuvad oluliseks,
- poliitiliste fraktsioonide tegutsemisruum ja keskendumine teistele, päevapoliitilistele teemadele väheneb.
- K.Kaljulaid: “inimeste õigused ja vabadused võivad kaduda vaid mõne valikuga, mis ei lähtu demokraatlikest väärtustest”.

NB!

Ükski identiteet ei väljenda inimese sügavaimat ja ehedaimat olemust.

Kui mingi grupp tajub ja tunnetab ebaõiglust või oma vabaduste piiramist, tuleb neil lasta neist ka rääkida.

Läbiva võrdsuse või kõigi võrdse kohtlemise sildi all ei tohiks lasta tasalülitada naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamise eesmärke.